

M Ø T E

i EØS-utvalget

tirsdag den 20. juni kl. 15.15

Møtet ble ledet av lederen i EØS-utvalget, *Einar Steensnæs*

Til stede var: Einar Steensnæs, Jan Petersen, Haakon Blankenborg, Kjell Magne Bondevik, Dag Danielsen, Kjell Engebretsen, Kirsti Kolle Grøndahl, Johan J. Jakobsen, Marit Nybakk, Lisbet Rugtvedt, Siri Frost Sterri, Carl I. Hagen og Bror Yngve Rahm.

Fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen: May-Helen Molvær Grimstad, Ågot Valle, Oddbjørg Ausdal Starrfelt, Trond Helleland og Ola T. Lånke.

Fra kommunalkomiteen: Karin Andersen og Ivar Østberg.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Thorbjørn Jagland og arbeids- og administrasjonsminister Jørgen Kosmo.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Ekspedisjonssjef Hans Wilhelm Longva, avdelingsdirektør Ola Ribe, avdelingsdirektør Øystein Hovdkinn, underdirektør Aud Hellstrøm, byråsjef Else Underdal og rådgiver Kristin Hjelmaas Valla.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Rune Resaland.

D a g s o r d e n:

1. Orientering v/arbeids- og administrasjonsministeren om EFTA/EØS-landenes deltakelse i EUs program for elektronisk datautveksling mellom forvaltninger (IDA), EUs sysselsettingsstrategi og moderniseringen av konkurransepolitikken i EU/EØS.
2. Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 23. juni 2000. Se vedlagte brev fra Utenriksdepartementet, datert 13. juni d.å., med oversikt over de relevante rettsaker.
3. Eventuelt.

Komiteens leder: Under Eventuelt vil utenriksministeren redegjøre for Regjeringens behandling av EØS-direktivet på patenter.

Er det andre saker til Eventuelt?

Siri Frost Sterri (H): Jeg vil bare få bekreftet at utenriksministeren i et brev til Høyres stortingsgruppe har varslet at han vil redegjøre for gassmarkedsdirektivet i dette møtet.

Lederen: Ja, da er det også satt på dagsordenen.

- Carl I. Hagen, vær så god.

Carl I. Hagen (Frp): Bare en bemerkning om direktivene og den tiden det tar å få gjennomslag, som jeg nevnte i salen en gang, og som jeg også har nevnt her. Jeg vil gjerne også få en forklaring på hvorfor vi ikke hadde noen statsråd på EFTAs møte i går i Zürich.

Lederen: Ja, implementeringen og EFTA-møtet.

Da går vi til dagsordenens punkt 1.

S a k n r. 1

Orientering v/arbeids- og administrasjonsministeren om EFTA/EØS-landenes deltakelse i EUs program for elektronisk datautveksling mellom forvaltninger (IDA), EUs sysselsettingsstrategi og moderniseringen av konkurransepolitikken i EU/EØS.

Statsråd Jørgen Kosmo: Det er flere ulike temaer som jeg ønsker å orientere om. Jeg får ta dem i rekkefølge. Først er det om fellesskapsprogrammet for utveksling av informasjon mellom forvaltningene.

For å stimulere til mer effektiv elektronisk utveksling av informasjon mellom forvaltningene i EU og med EUs institusjoner har ministerrådet og parlamentet vedtatt det såkalte IDA-programmet for perioden 1999-2004. IDA-programmet samordner anskaffelser og yter tilskudd til utvikling av felles kommunikasjonsnettverk og nye telematikk-løsninger på en rekke sektorområder der Norge allerede deltar i henhold til EØS-avtalen. EFTA/EØS-landenes deltakelse i IDA-programmet er en forutsetning for at norsk forvaltning kan delta på lik linje med EU-landene på de aktuelle sektorområdene og således gi publikum og næringsliv i Norge tilsvarende tjenester som i EU. Et tillegg til Protokoll 31 i EØS-avtalen vil ventelig bli vedtatt i EØS-komiteen i nær framtid som grunnlag for norsk tilslutning.

IDA står for *Interchange of Data between Administrations* og ble første gang vedtatt av EU i 1995. Formålet var å fremme en felles infrastruktur for å effektivisere de kommunikasjonsløsninger som var i bruk samt stimulere til utvikling av effektive anvendelser på nye områder. EFTA-landene i EØS ble tilsluttet IDA-programmet første gang mot slutten av dets løpetid ved en beslutning i EØS-komiteen i 1997. To eksempler på anvendelser som norske myndigheter gjør bruk av, er EURES-nettverket for å søke etter og formidle ledige jobber i EØS, og et nettverk for å kunne utveksle informasjon om opptjente pensjoner.

Det nåværende IDA-programmet ble vedtatt i 1999 og løper ut i 2004. Programmets siktemål er å fremme utvikling og bruk av ensartet datastøtte og kommunikasjonsløsninger på en slik måte at medlemslandene og institusjonene i EU ikke hver for seg etablerer tjenester med et mangfold av edb-verktøy og produkter som ikke kan kommunisere med hverandre eller ikke kan dra fordel av nye kommersielle løsninger i markedet. I dagens situasjon vil det si at IDA-programmet fremmer utstrakt bruk av internetteknologi og web.

Programmet berører primært samarbeidet mellom forvaltningene i medlemsstatene og med EUs institusjoner og EU-kommisjonen. Programmet behandler altså ikke direkte kommunikasjon med næringsliv og enkeltpersoner, men vil ha indirekte virkning på forvaltningens brukere i de respektive land ved å legge til rette for anvendelser som kan styrke det servicenivå og den effektivitet som forvaltningen kan utvise i sine tjenester. Det er imidlertid et uttrykt ønske fra EU-parlamentet og en økende tendens i programmet til å prioritere prosjektforslag under IDA som kan føre til bedre og fremtidsrettede offentlige tjenester for næringsliv og enkeltpersoner innenfor de etablerte politikkområder i EU.

Listen av prosjekter som blir støttet av IDA, vil variere over programmets løpetid. For tiden er det nærmere 30 prosjekter som får tilskudd fra IDA-programmet innenfor *sektorområder av felles interesse*, som jordbruksstøtte, miljøvern, næringsliv og indre marked, fiskeriforvaltning, helse og forbrukervern, statistikk og transportsektoren samt til prosjekter hos EUs byråer bl.a. innen helsespørsmål,

legemiddelkontroll og miljøvern. Med noen få unntak er det snakk om anvendelsesområder som også er omfattet av EØS-avtalen. IDA-programmet kan gi bidrag til forberedelser, utvikling og igangsetting av IT-løsninger, mens sektorene og medlemslandene selv må finansiere drift og vedlikehold.

Et noe mindre antall prosjekter får støtte innenfor såkalte *horisontale tiltak*, dvs. utnytte felles infrastruktur og et felles europeisk stamnett, felles verktøy og teknikker innen gruppearbeid og katalogtjenester m.m., felles tilnærming til sikkerhetsløsninger og digital signatur, etablere ensartede informasjonselementer på tvers av geografiske og språklige ulikheter, kvalitetssikring og samspill med nasjonale og regionale initiativer.

Det totale IDA-budsjettet for inneværende år er på 24. mill. EURO, noenlunde likt fordelt på de to hovedområdene, sektorprosjekter og horisontale tiltak. Nivået på budsjettet er ventet å ligge konstant for de neste årene. Eventuelt vil en større andel av horisontale tiltak bli prioritert, mens sektorene selv må finansiere sine mer spesifikke løsninger.

Dersom Norge skulle stå utenfor IDA-programmet, ville det lett føre til usikkerhet også på samarbeidsområder der vi deltar etter EØS-avtalen. Det bør ikke herske tvil om at Norge vil delta med så effektiv informasjonsutveksling som mulig innen miljøvern, kontroll med legemidler, kontroll med veterinæropplysninger og matvarehelse osv. Fra EUs side fremgår det at kommunikasjonsløsningene i IDA vil være den måten man vil utveksle informasjon på med de nye søkerlandene og andre tredjeparter, herunder nevnt også EFTA-landene.

I hovedsak er det snakk om å etablere en felles, standardisert og effektiv transportvei med tilstrekkelige sikringsmekanismer tilpasset de krav som de respektive brukerkategorier har. Et slik europeisk stamnett er etablert og vil drives av leverandøren *Global One*. Videre spredning innenfor vårt eget land vil vi selv måtte organisere, eksempelvis gjennom Statens forvaltningstjeneste. For norske interesser vil det således være en fordel at flere anvendelsesområder kan utnytte en felles kommunikasjonsvei. Det interne stamnett i IDA vil være et supplement til det åpne Internett og den EU-informasjon som er tilgjengelig her.

Med deltakelse i IDA-programmet vil de aktuelle sektorene slippe å finansiere så mye av felles kommunikasjonsløsninger over egne budsjetter. I en utviklings- og oppstartingsfase kan Norge tidlig få ta del i løsninger som bygges opp i fellesskap på lik linje med EU-landenes egne administrasjoner. Inneværende budsjett i IDA-programmet vil bety et krav på Norge om kontingentbidrag på 3,4 mill. kr. Det er vedtatt under den forrige regjering at de berørte departementer deltar noe i finansieringen av kontingentbeløpet.

I disse kostnadene har EU åpnet for at Norge kan sende en nasjonal ekspert for å arbeide med IDA-programmet i kommisjonen, hvilket kan gi en god mulighet for å overføre kompetanse begge veier og få et godt innsyn i moderniseringsprosessene i kommisjonen og med institusjonene i EU. Det er antydnet i arbeidet med *e-Europe*-initiativet og de tiltak som særlig angår forvaltningene – *e-government* – vil bli fulgt opp i nær tilknytning til IDA-programmet.

I påvente av EFTA/EØS-landenes deltakelse i IDA har Norge fått delta med observatørstatus. En rådgiver fra AAD har deltatt i kommisjonens forvaltningskomite for IDA. Videre arrangerer programmet arbeidsgrupper for fageksperter hvor det også har vært norsk deltakelse.

Det antydes nå at EFTA/EØS-landenes tilslutning til IDA kan komme opp til beslutning i EØS-komiteen i september dette år. Deretter vil prosessen videre nasjonalt bli styrt på vanlig måte av Utenriksdepartementet og med AAD som fagansvarlig.

- Ja leder, det var det første.

Lederen: Ja takk. Vil utenriksministeren supplere noe her? Nei? Er det noen som ønsker ordet til denne orienteringen? Det er det åpenbart ikke.

La oss gå over på orienteringen om EUs sysselsettingsstrategi.

Statsråd Jørgen Kosmo: På arbeidslivets område har EUs samordnede sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitik stått helt sentralt siden høsten 1997. EUs sysselsettingspolitikk ble formelt en del av EU-samarbeidet gjennom Amsterdamtraktaten og dekkes således ikke av EØS-avtalen. Tilstøtende områder som fri bevegelse av arbeidskraft, arbeidsmiljø og arbeidsrett er en del av EØS-avtalen.

Det nye kapittelet om sysselsetting i Amsterdamtraktaten legger oppfølgingen av EUs samlede sysselsettingsstrategi til Det europeiske råd. I henhold til traktaten skal rådet hvert år vedta retningslinjer for sysselsetting, som er konsistente med de tilsvarende retningslinjer for den økonomiske politikken. Dette blir gjort etter omfattende konsultasjoner med bl.a. arbeidslivets parter. Medlemslandene lager på grunnlag av retningslinjene årlige nasjonale handlingsplaner. Gjennomføringen overvåkes av EUs arbeidsministre og finansministre, og på toppnivå av Det europeiske råd i siste instans.

I tillegg til Amsterdamtraktatens kapittel om sysselsetting skal retningslinjene bygge på kommisjonens analyse av medlemslandenes dokumenterte ”beste praksis”. På dette grunnlaget vektlegges fire hovedområder/pilarer:

1. Sysselsettingsevnen – handler om aktive arbeidsmarkedstiltak spesielt rettet mot tidlig å fange opp unge arbeidsledige, samt langtidsledige.
2. Iverksetterånden – entreprenørskap – handler om etablering av arbeidsplasser, ny næringsvirksomhet, ny teknologi og potensialet i den tredje sektor.
3. Tilpasningsevnen – omhandler bedriftenes og arbeidstakernes omstillingsevne. Partene i arbeidslivet oppfordres til å utvikle mer fleksible arbeids- og arbeidstidsreformer, og det legges vekt på styrking av etterutdanning.
4. Likestilling – handler om kvinners deltakelse i arbeidslivet, om hvordan den sosiale infrastruktur kan bedre muligheten for å forene arbeids- og familieforpliktelser.

Strategien bygger på en felles europeisk målsetting om bl.a. å øke sysselsettingsgarantien EU, fremme en aktiv arbeidsmarkedspolitikk, nasjonal gjennomføring og at partene i arbeidslivet deltar aktivt i utformingen.

For å påskynde prosessen har EU bl.a. revidert medlemslandenes vilkår for å søke støtte gjennom strukturfondene og sosialfondene, særlig med sikte på å styrke den felles europeiske sysselsettingsstrategi og de nasjonale planer knyttet til dette.

EUs sysselsettingsstrategi er i stor grad bygd opp etter nordisk modell med en aktiv arbeidsmarkedspolitikk som et sentralt virkemiddel. På de områder som faller under arbeidsmarkedspolitikken, har jeg derfor grunn til å være meget positiv til den kursen EU nå har valgt.

Partene i arbeidslivet er i særlig grad pålagt et ansvar for å gjennomføre hovedområdet om fremme av bedriftenes og arbeidstakernes omstillingsevne. Det europeiske råd legger avgjørende vekt på partenes initiativ og rolle på alle nivåer, men særskilt på sektor- og virksomhetsnivå. Etter Amsterdamtraktaten kan partene på sektornivå inngå avtaler som gjøres generelt bindende ved direktiv. NHO og LO deltar i dag i den europeiske dialog via sine moderorganisasjoner UNICE og ETUC.

Portugal, som det sittende formannskapet, avholdt et toppmøte om sysselsetting, det såkalte Lisboa-møtet 23. og 24. mars. Konklusjonene fra møtet innebærer på mange måter et viktig skifte i EUs felles arbeidsmarkeds- og sysselsettingsstrategi ved at EU har tatt konsekvensen av at det kreves en sterkere koordinering av økonomisk politikk, sosialpolitikk og arbeidsmarkedspolitikk for å oppnå full sysselsetting.

Lisboa-toppmøtet vedtok en strategi som sikter mot å forberede overgangen til informasjonssamfunnet, modernisere den europeiske sosial modellen og føre en makroøkonomisk politikk som gir en sunn økonomisk utvikling. Denne strategien skal skape betingelser for full sysselsetting.

Det europeiske råd i Lisboa har valgt en ny fremgangsmåte for å gi arbeidsmarkeds- og sysselsettingsstrategien en ny giv. I stedet for å sette minimumsstandarder, skal man bruke benchmarking og utveksle gode erfaringer. Det europeiske råd har introdusert en ”ny åpen metode av koordinering på alle nivåer”. Koblet til en sterk styring og overvåking fra medlemslandene gjennom nasjonal rapportering og i et årlig toppmøte skal dette sikre en mer samordnet og effektiv sysselsettingsstrategi.

Et vel fungerende europeisk arbeidsmarked og en sunn europeisk økonomi er i norske interesser. Regjeringen mener derfor det er viktig å følge utviklingen i EU på nært hold, og bidra til en positiv utvikling for det europeiske arbeidsmarkedet i den utstrekning vi kan.

Sentralt i dette arbeidet er utveksling av informasjon og erfaring fra arbeidsmarkedspolitikken. Dette gjøres bl.a. gjennom EUs program om analyse, forskning og samarbeid på sysselsettings- og arbeidsmarkedsområdet som vi deltar i.

Vi utarbeider skriftlig informasjon på engelsk om norsk sysselsettingspolitikk. Sammen med de andre EFTA-landene har vi også jevnlig møter med representanter for EU-kommisjonen for å utveksle informasjon og erfaringer. I programmet for formidling av arbeidskraft innenfor EØS – EURES – har Norge deltatt aktivt siden inngåelsen av EØS-avtalen. Dette samarbeidet har f.eks. gjort det enklere å formidle helsepersonell til ledige stillinger i Norge.

EU står foran en betydelig utvidelse gjennom inkludering av flere land i Sentral- og Øst-Europa. Fri bevegelse av personer og dermed et felles arbeidsmarked i et utvidet EØS-område er et sentralt tema for forhandlingene med de nye søkerlandene. Arbeids- og administrasjonsdepartementet deltar aktivt i Utenriksdepartementets arbeid med å kartlegge virkningene av EUs utvidelse for de norske interessene på disse områdene.

Lederen: For ordens skyld: Hvis det er merknader til dette, tar vi dem nå.

Karin Andersen (SV): Jeg har noe å spørre om. Statsråden nevnte at beste praksis skulle være en mal i dette systemet. Kunne statsråden gjenta hvordan beste praksis skulle fungere i et system. Hva slags funksjon skulle det være innenfor dette politiske systemet?

Og dersom man får en samordnet sysselsettingsstrategi, vil det samtidig gi rammer for den makroøkonomiske politikken i de enkelte land?

Statsråd Jørgen Kosmo: Når det gjelder beste praksis, er det å systematisere resultatene som er oppnådd på de enkelte områdene og gjøre det tilgjengelig for de andre landene, slik at de kan velge fritt om de ønsker slike løsninger. Men det er ikke noe pålegg om at man skal ta bestemte løsninger.

Når det gjelder de makroøkonomiske rammene, er det bare retningsgivende og rådgivende. Det er ikke noe pålegg om å ha verken den ene eller den andre rammene, bortsett fra de landene som deltar i Den økonomiske monetære union, som selvsagt må fylle kriteriene for fortsatt å være der.

Lederen: Da kan vi gå over på det siste punktet.

Statsråd Jørgen Kosmo: Det gjelder modernisering av saksbehandlingsreglene for håndheving av EF-traktatens artikkel 81 og 82.

Europakommisjonen la våren 1999 fram en hvitbok om revisjon av saksbehandlingsreglene for håndheving av EF-traktatens konkurranseregler for foretak. Siktemålet med revisjon er å modernisere Rådsforordning 17 som ble vedtatt i 1962. Denne forordningen har dannet grunnlaget for håndheving og kontroll av forbudene i Romatraktaten mot henholdsvis konkurransebegrensende samarbeid og misbruk av dominerende stilling. Reformen gjelder ikke regelverket for kontroll av foretakssammenslutninger.

Forordningen er inntatt i EØS-avtalen ved protokoll 21 og ODA-avtalens protokoll 4, og gjennomført i norsk rett ved forskrift om prosessuelle konkurranseregler i EØS-avtalen. Et forslag om å endre forordning 17/62 er således EØS-relevant, og vil bli inntatt i EØS-avtalen og i norsk rett med de nødvendige tilpasninger.

Bakgrunnen for kommisjonens forslag er et behov for mer effektiv håndheving av konkurransereglene, større mulighet for kommisjonen til å prioritere viktige saker og utvidelsesprosessen i EU.

Det nåværende system for håndheving av reglene er basert på at alle avtaler som rammes av forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid i EF artikkel 81 nr. 1, tilsvarende EØS artikkel nr. 1, må forhåndsmeldes til kommisjonen eller EFTAs overvåkingsorgan ESA, for å få dispensasjon og bøteimmunitet. Både kommisjonen, ESA, nasjonale domstoler og i en viss utstrekning nasjonale konkurransmyndigheter kan håndheve forbudet. Det er imidlertid bare kommisjonen og ESA som kan gi dispensasjon i henhold til EF artikkel nr. 81 nr. 3, som tilsvarende EØS artikkel nr. 53 nr. 3. Dette innebærer at håndhevingsystemet på konkurranserettens område er sterkt sentralisert.

Systemet med forhåndsmelding, med tilhørende saksbehandlingsregler, har medført at kommisjonens ressurser i stor utstrekning er blitt bundet til å behandle alle notifikasjonene den mottar. Ettersom svært få foretak frivillig melder inn skadelige konkurransereguleringer, fører notifikasjonene sjelden til at skadelige konkurransereguleringer blir oppdaget. Systemet har derfor medført at kommisjonen ikke har kunnet prioritere sine oppgaver slik den ønsker. Kommisjonen mener at systemet hindrer en effektiv håndheving av regelverket.

Ifølge kommisjonen er dagens system tungrodd, ineffektivt og pålegger foretakene urimelige byrder. Kommisjonen mener derfor at det er behov for en omfattende reform. Behovet er blitt forsterket ved at medlemsstatene etter hvert har fått en meget integrert økonomi. I en union som snart teller 20 stater, vil det ikke lenger vær mulig å opprettholde et så sentralt håndhevings- og kontrollapparat.

Reformforslaget har tre formål:

- ? å gi kommisjonen reell mulighet til å konsentrere sine ressurser om alvorlige konkurransebegrensninger, særlig grenseoverskridende karteller
- ? at forbudene i Romatraktaten i større grad skal håndheves lokalt av nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler
- ? å forenkle saksbehandlingen ved å lette de administrative forpliktelser som påhviler foretakene, men samtidig ivareta deres rettssikkerhet.

For å oppnå disse målene har kommisjonen fremmet et forslag som består av tre hovedelementer.

Det første sentrale elementet er å oppheve systemet med forhåndskontroll og notifikasjon og innføre et system med lovbaserte unntak. Dette innebærer at forbudet i EF artikkel 81 ikke vil komme til

anvendelse på konkurransebegrensede samarbeid som oppfyller vilkårene for unntak i EF artikkel 81 nr. 3. Om en avtale er lovlig eller ikke, vil således ikke lenger være betinget av at avtalen er notifisert og har fått klarering av overvåkningsorganet, men av om avtalen rent faktisk oppfyller vilkårene for unntak. Det innebærer at foretakene ikke skal kunne notifisere en avtale for å få innvilget dispensasjon fra forbudet i artikkel 81. Kommisjonen foreslår i tillegg å oppheve sitt eget "fritaksmonopol", slik at så vel nasjonale domstoler som nasjonale konkurransemyndigheter kan håndheve hele EF artikkel 81, og ikke bare forbudsbestemmelsen i artikkel 81 nr. 1 som i dag. Kommisjonens forslag innebærer at man går fra et system med forhåndskontroll til et system med etterhåndskontroll. Kommisjonen håper at en opphevelse av notifikasjonssystemet og en overgang til lovbaserte unntak vil gi bedre anledning til å konsentrere ressursene til behandling av klager om påståtte brudd på konkurransereglene, og til saker den tar opp etter eget initiativ.

Forslaget innebærer på den annen side at foretakene selv i større grad må vurdere om vilkårene i artikkel 81 nr. 3 er oppfylt, siden det ikke lenger vil være mulig å notifisere avtalene til kommisjonen eller ESA. Det vil imidlertid bli iverksatt en del tiltak for å veilede markedsaktørene i deres tolkning av artikkel 81.

Det andre sentrale elementet i kommisjonens forslag er økt desentralisert håndheving, dvs. at nasjonale konkurransemyndigheter og domstoler i større grad skal håndheve EFs konkurranseregler direkte. Overgangen til et system med lovbaserte unntak, der overvåkningsorganenes dispensasjonsmonopol oppheves, er et viktig bidrag til økt desentralisert håndheving. Det skyldes at det vil gjøre det mulig for nasjonale domstoler og konkurransemyndigheter å vurdere en avtale i forhold til hele artikkel 81, og ikke bare i forhold til forbudet slik det er i dag. Foretak har i dagens system kunnet "blokkere" nasjonal håndheving ved å melde en avtale til kommisjonen, noe som har utløst kommisjonens fritaksmonopol.

For å legge til rette for desentralisert håndheving ved nasjonale konkurransemyndigheter og for å sikre målet om enhetlig anvendelse av konkurransereglene, ønsker kommisjonen å etablere et nettverk av konkurransemyndigheter, bestående av kommisjonen og nasjonale konkurransemyndigheter, som alle håndhever de samme regler. For å sikre enhetlig håndheving i et slikt nettverk vil det bli etablert mekanismer for samarbeid og informasjonsutveksling. Kommisjonen skal fortsatt ha ansvar for den overordnede konkurransepolitikken på europeisk nivå, mens både nasjonale myndigheters og nasjonale domstolars rolle som håndhever av EFs konkurranseregler styrkes.

Det siste sentrale elementet i forslaget er å styrke etterhåndskontrollen med konkurransereguleringer. Kommisjonen vil bl.a. forbedre sine etterforskningsfullmakter. Videre vil klager fra aktører

som blir rammet av en konkurranseregulering, være en viktig del av det foreslåtte systemet. Kommisjonen planlegger tiltak for å styrke incitamentet til å klage – om det nå absolutt er nødvendig.

For foretakene vil forslaget innebærer at de selv må vurdere om deres avtaler og kontrakter er i overensstemmelse med EØS-regelverket. Dette vil stille ikke ubetydelige krav til deres og eventuelle rådgiveres kjennskap til EF/EØS-retten. Imidlertid må denne reformen ses i sammenheng med andre tiltak fra kommisjonens side som styrker foretakenes rettssikkerhet, bl.a. gjennom gruppeunntak og utfyllende kunngjøringer som angir retningslinjer for hvordan kommisjonen vurderer forskjellige typer for samarbeid. Det vises også til kommisjonens bøttepolitikk, som innebærer at bare de klare overtredelser av forbudet risikerer å bli bøtelagt.

Deler av norsk næringsliv har i en høringsuttalelse til Konkurransetilsynet gitt uttrykk for skepsis til moderniseringsforslaget. En felles høringsuttalelse fra ABB, Norsk Hydro, Orkla og Telenor gir uttrykk for at de foretrekker en reform som innebærer en forbedring av dagens notifikasjonssystem. Det pekes bl.a. på at næringslivet har et behov for å få klargjort tvilsspørsmål, noe dagens notifikasjonsordning etter deres syn ivaretar å en bedre måte. Kommisjonens forslag innebærer at aktørene selv i større grad må ta ansvar for å vurdere lovligheten av sin optreden. Det understrekes derfor at foretakene bør ha mulighet til å få avklaring av tvilsspørsmål ved kontakt med kommisjonen. For øvrig mener næringslivet at dersom norske konkurransemyndigheter skal håndheve konkurransereglene i EØS, er det et behov for å harmonisere det norske prosessuelle regelverket og sanksjonsreglene med EØS-reglementet.

EFTA-/EØS-statene har i en felles uttalelse høsten 1999 gitt uttrykk for at de i det vesentlige er positive til kommisjonens forslag. Vi er enig i at det er et stort behov for endringer i det nåværende regimet, og vi er enig med kommisjonen i at en forbedring av dagens notifikasjonssystem ikke er tilstrekkelig for å nå målet om en effektiv håndheving av konkurransereglene. Det pekes imidlertid på at forslaget reiser en del EØS-rettslige problemer som må løses. Vi har lagt vekt på at det er viktig å sikre at EØS-avtalens konkurranseregler blir anvendt effektivt også i et desentralisert regime. Videre har vi påpekt at det må etableres ordninger som sikrer EFTA-statens innflytelse og informasjon på linje med den vi har i dag.

En viktig del av reformen er økt nasjonal håndheving av regelverket. Det må derfor legges til grunn at Konkurransetilsynet vil behandle saker som under dagens system ville blitt behandlet av ESA eller kommisjonen. For at Konkurransetilsynet skal kunne håndheve EØS-artikkel 53 og 54 på en tilfredsstillende måte, vil det bli nødvendig med endringer i det norske regelverket. I den forbindelse vil det være aktuelt å gi Konkurransetilsynet hjemmel i norsk rett til å kontrollere og

sanksjonere overtredelser av forbudene i EØS-avtalen mot henholdsvis konkurransebegrensende samarbeid og misbruk av dominerende stilling fullt ut.

Departementet forbereder for tiden nedsettelse av et lovutvalg som skal gjennomgå norsk konkurranselovgivning, bl.a. i lys av den moderniseringsprosessen som pågår i EU/EØS-området. Dette ble signalisert til Stortinget i Ot.prp. nr. 97 for 1998-99, om endringer i konkurranseloven, som ble vedtatt av Stortinget i april i år.

Den foreslåtte reformen reiser spørsmål om hvordan den skal kunne gjennomføres innenfor rammene av EØS-avtalen. Blant annet har det vært reist spørsmål om reformen nødvendigvis gjør endringer i eller tillegg til EØS-avtalens hoveddel. Vi er av den foreløpige oppfatning at de foreslåtte endringene kan gjennomføres gjennom endring av protokollene til EØS-avtalen, dvs. uten endring av EØS-avtalens hoveddel. Endringene i protokollen kan imidlertid bli omfattende. Konkurransemyndighetene har, i samarbeid med UD og Justisdepartementet, løpende dialog med kommisjonen for å sikre en hensiktsmessig tilpasning av reformen til EØS-avtalen og for å ivareta norske interesser.

Kommisjonens DG Konkurranse har våren 2000 arrangert flere møter der norske konkurransemyndigheter har deltatt sammen med representanter fra nasjonale konkurransemyndigheter i EU. På disse møtene har ulike deler av kommisjonens forslag blitt diskutert i mer detalj. Kommisjonen har gitt uttrykk for at forslag til ny forordning antakelig vil bli sendt rådet i begynnelsen av oktober d.å. Planen er at det nye regelverket skal være på plass rundt år 2002-2003.

Lederen: Jeg går ut fra at dette er et notat som blir tilgjengelig for EØS-utvalget.

Carl I. Hagen (Frp): Blir det noen endringer her når det gjelder norsk konkurranselovgivning og myndighetenes adgang til å innvilge unntak fra vår egen konkurranselovgivning? Jeg tenker bl.a. på bokhandel og den type ting. Betyr dette noen endring i vår konkurranselovgivning og håndhevelsen av den?

Punkt 2: Vil det få noen konsekvenser for myndighetenes adgang til konkurransevridende tilskuddsordninger, som er ganske omfattende – altså norske myndigheters adgang til å gi tilskudd til noen i en bransje, men ikke alle, som da er konkurransevridende, men ikke grenseoverskridende? Det har tidligere vært begrunnelsen for at man kan gjøre det, at det ikke er noe som vedrører noe grenseoverskridende.

Det er de to spørsmålene jeg har.

Lederen: Jeg har også et spørsmål. Det gjelder i grunnen andre enden av konkurransereglene. Jeg forstår det slik at det stort sett fra EFTA-landenes side er positiv tilslutning til endringen fra en notifikasjon og til en EFTA-kontroll. Men hva med andre enden av konkurransereglene, dette med dumpinginstrumentet, som jo har vært et problem for norsk eksportindustri? Er det tatt opp i den samme problematikken?

Johan J. Jakobsen (Sp): Det var ikke helt enkelt å henge med i svingene – det gikk ganske raskt. Men samtidig sitter en igjen med et inntrykk av at dette er ganske viktige saker, og innledningsvis fikk jeg inntrykk av at statsråden var inne på at dette krever endringer i EØS-avtalen. Jeg skjønner at departementets vurdering nå er at en kan løse dette innenfor rammen av den nåværende EØS-avtale, men med endring av protokoll. Da er mitt spørsmål: Hvilken behandlingsprosedyre har en når det gjelder slike protokoller? Innebærer det at Stortinget blir involvert på noen måte? Eller er dette anledninger hvor Stortinget gir grønt lys for det statsråden nå har lagt fram?

Haakon Blankenborg (A): Eg trur eg berre skal nøye meg med å konstatere at sannsynlegvis er dette ei av dei meir vesentlege reformene som EU-systemet går igjennom, fordi det rører ved kjernen i den indre marknaden og likebehandlingstanken på tvers av landegrensar. Det er vel også det som er grunnen til at det har fått såpass stor merksemd som det har gjort i den offentlege debatten i ei rekkje EU-land.

Det er innlysande at det kan reisast tvil om dette vil svekkje likebehandling i dei ulike landa eller ei. Like fullt trur vi at omsynet til ei meir effektiv behandling og å unngå at systemet bukkar under, gjer at dette er ei retning som ein bør gå for.

Men som sagt, dette rører ved sjølve grunntanken i EU-systemet, og det er interessant å leggje merke til at ein del bedrifter heller vil ha sentralstyring og detaljstyring enn ei desentralisert handtering av dette. Eg trur eg berre vil nøye meg med å konstatere at dette er ei nødvendig utvikling. Det rører ved sjølve grunntanken ikkje berre i EU-systemet, men også i EØS-avtala. Det blir ei desentralisering tilbake til nasjonalstaten. Det kan gå ut over likebehandling – om ikkje formelt, så i praksis – men like fullt må ein gå den vegen.

Det som er viktig etter mitt syn her, er at ein unngår ei endring av avtala, men at ein heller tilstrebar at dei endringane som skal skje, må skje i protokollar eller andre delar, slik at ein slepp å gå inn i avtala.

Karin Andersen (SV): Når en skal gå fra et system med notifikasjon til lovbaserte unntak, sånn jeg oppfattet det, må vel det bety at de lovbaserte unntak da skal være like i de ulike land. Betyr det at vi da får en lovsak til Stortinget som vi egentlig ikke kan gjøre noe annet med enn å nikke til?

Lederen: Det var spørsmålene så langt.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg får prøve å ta dette i rekkefølge.

Carl I. Hagen berører egentlig to områder med sine spørsmål. Det ene er hvordan man skal organisere Konkurransetilsynet og klagemyndighet i Norge og klagemyndighet i forhold til Konkurransetilsynets beslutninger i forhold til ESA-systemet og EU-systemet. Der vil man fortsatt ha begge mulighetene. Man vil kunne klage til norsk overordnet konkurransemyndighet, og så vil man da kunne klage til ESA. Dette må ses på uavhengig av hvilken ordning man velger i Norge for hvem som skal være klagemyndighet for Konkurransetilsynets virksomhet. Men det vil bli presentert for Stortinget som en egen sak, som jeg har lovet tidligere, med en større gjennomgang av hvordan man organiserer Konkurransetilsynets virksomhet i forhold til klagemyndighet.

Så vil det i forhold til den første saken som jeg hadde oppe, om utformingen av informasjonsprogrammene i EU og å gjøre dette tilgjengelig både på statlig side og også på publikumssiden og på bedriftssiden, være slik at alle de prosesser som går, og alle de beslutninger som tas av konkurransemyndighet, og særlig det som ankes, vil det bli informert om. Vi vil etter hvert få et ganske godt informasjonsnett over hele Europa om hvordan de ulike konkurransereglene og ulike unntaksbestemmelser fortolkes i praksis.

Til Steensnæs vil jeg si at så vidt jeg er kjent med, er ikke disse dumpingreglene omfattet av denne omleggingen.

Så er det spørsmål fra Jakobsen om Stortinget vil bli involvert i endringer i protokollene. Ja, jeg regner med at man skal følge den

prosedyren man har for at Stortinget skal være både informert og ha mulighet til å påvirke protokollendringene, samtidig som Stortinget selvsagt må forelegges de lovmessige endringer som vi må gjøre i konkurranselovgivningen og i den infrastrukturen som skal ligge rundt Konkurransetilsynet. Dette er i og for seg en sak som må forberedes for Stortinget på begge måtene, både for å skaffe Regjeringen ryggdekning for de endringer som skal gjøres i protokollene, og for å skaffe grunnlag for de lovmessige endringer.

Jeg er helt enig med Blankenborg når han sier at det er egentlig ingen annen vei å gå hvis man skal ha noenlunde felles kjøreregler i Europa innenfor konkurranse og for å forhindre konkurransevidning. Jeg kan ikke tenke meg at det er mulig å overleve i et system med forhåndsgodkjenning på alle disse problemer i det fremtidige konkurransemarkedet i Europa.

Vi må selvsagt – og det er andre del av Hagens spørsmål – prøve å gjøre det som er alminnelig i norsk rett, at de prinsipper som vi aksepterer som konkurranseregler i Europa, som vi deltar i, også må være prinsipper som ligger til grunn for de konkurranseregler som vi skal ha her i landet, deriblant også konkurransevidende tilskudd fra staten, hvis det ikke følger av spesielle unntak at man har anledning til det. Men det kan i og for seg både norske myndigheter og EU-myndigheter fatte beslutninger om, slik som jeg forstår vi allerede har begynt å gjøre, bl.a. innenfor bokhandel. Men det blir altså opp til norsk lovgivning.

Så vil jeg si til Karin Andersen at dette i og for seg har to perspektiver, både den norske konkurransepolitikken og Europas konkurransepolitikk. Vi vil få en proposisjon til Stortinget med forslag til lovendringer som delvis vil være en konsekvens av det som skjer gjennom vår tilslutning og endring av protokollene, pluss de forslag som vi eventuelt fremmer for egen kjøl for å ha en moderne konkurranselovgivning i tråd med det som er Stortingets forutsetninger for hva som skal være konkurransepolitikken i Norge. Men hvis vi først sier ja til å endre protokollene, vil vi nok være forpliktet til å gjennomføre de lovendringer som det medfører.

- Det var så langt som jeg kunne svare.

Carl I. Hagen (Frp): Bare et lite tilleggsspørsmål til det siste statsråden nå sa. Hvis vi er med på å endre protokollen, vil vi være i den situasjon at vi må følge opp konsekvensene av det. Betyr det at vi i realiteten vil kunne stå fritt når det gjelder å si nei takk til å endre noen av protokollene, og si at vi er fornøyd med EØS-avtalen og de protokoller som foreligger, uten at det får noen konsekvenser for EØS-avtalen og de protokoller som foreligger?

Statsråd Jørgen Kosmo: Det er i stor grad mer et politisk enn et praktisk spørsmål. Selvsagt kan man si nei. Men på ethvert tidspunkt vi sier nei til alle nyordninger som kommer i Europa og de forpliktelser vi har inngått gjennom EØS-avtalen, må man samtidig ta konsekvensene av dette nei-et. Men jeg er ikke i stand til pr. i dag å gi noen vurdering av om hvorvidt vi sier nei til dette, vil ha betydning for hele EØS-avtalens område og de juridiske konsekvenser av det. Det er selvsagt spørsmål som vi må vurdere i løpet av prosessen, og som Stortinget må ta stilling til.

Moren min lærte meg at vi skulle spise opp – vi måtte spise hele den tallerkenen som hun serverte.

Lederen: Hagen, det var et bilde der som var fristende, hva? Det kommer stadig mer graut!

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har stor forståelse for det statsråden sier, men det er klart at det blir nødvendig med en grundig statsrettslig vurdering av i hvilken grad, for det er jo endring av EØS-avtalen, det som er å innføre direktiver i henhold til EØS-avtalen. Der har vi denne vetodiskusjonen vår. Spørsmålet er: Hva blir dette? Dette blir i realiteten hva man vil kunne si en endring av EØS-avtalen eller en EØS-avtalens protokoll. Og det blir noe annet. Der ligger det ingen forpliktelse. Dette er for så vidt realisert, men det er ikke den samme hovedretten som statsråden snakker om. Dette er spørsmål om vi ønsker den desserten som i senere tid settes på bordet.

Johan J. Jakobsen (Sp): Bare et lite spørsmål i forlengelsen av det Carl Ivar Hagen tar opp. Er det forskjell, og hva er i så fall forskjellen, på å si nei til å endre protokollen og det å legge ned veto på et direktiv?

Statsråd Jørgen Kosmo: Det må jeg si at jeg ikke føler meg kompetent til på stående fot å gi noen særlig stor utredning om. Det må vi eventuelt få lov til å komme tilbake til.

Vi orienterer om denne saken i dag ikke fordi det skal tas en beslutning, men vi orienterer om områder som er under arbeid som er av

politisk karakter, og som man etterpå vil komme tilbake med beslutninger om. Vi noterer oss jo de spørsmål som kommer her. Jeg skal forsikre at vi skal være i stand til å svare på dem i ettertid, og også forsvare våre standpunkter, for den saks skyld.

Lederen: Jeg tillater meg en liten bemerkning før jeg gir ordet tilbake til Hagen, så han får siste ord i saken.

Jeg tror Blankenborg er inne på poenget her, at her er det mer snakk om hvordan EØS-avtalen skal funksjonere for fremtiden, altså en justering av selve regelverket for EØS-avtalen som sådan. Det er klart at skal den avtalen funksjonere, må alle parter som er involvert i dette, være enige om regelverket, ellers vil det ikke funksjonere. Jeg oppfattet arbeids- og administrasjonsministeren slik at hvis det kommer et forslag til endring av selve funksjonsmåten for EØS-avtalen, må vi enten si ja eller si nei til det. Sier vi det siste, har vi sagt noe om vår holdning totalt sett til EØS-avtalen, er jeg redd.

Carl I. Hagen (Frp): I og med at jeg bare stilte spørsmål tidligere, vil jeg også gjerne få inn i protokollen at vi har ingen problemer med å gi vår tilslutning til de planer som her kommer fra EUs side. Dess mer vi kan få av lovgivning som eventuelt hindrer norske myndigheter i å kunne gjøre dumme ting som hindrer konkurranse i det norske samfunn, dess bedre er det.

Lederen: Da ble det satt punktum i den saken. Da kan vi entledige kommunalkomiteen og familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.

S a k n r . 2

Aktuelle rettsaker for møtet i EØS-komiteen 23. juni 2000.

Lederen: Jeg gir ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Først om gassmarkedsdirektivet. Som olje- og energiministeren nevnte i sin redegjørelse her 30. mars, skal det direktivet være gjennomført i medlemslandenes interne lovgivning 10. august i år.

Produksjon og avsetning av gass er viktige elementer i ressursforvaltningen på norsk kontinentalsokkel. Tilpasninger i ressursforvaltningssystemet til gassmarkedsdirektivets regler om oppstrømsledninger må derfor vurderes nøye. I tillegg står vi foran allokering av inngåtte gassalgskontrakter for ca. 20 pst. av all gass som er solgt. Av disse grunner har Norge meddelt kommisjonen at Regjeringens siktemål er at direktivet skal innlemmes i EØS-avtalen, men at det vil være nødvendig med en overgangsperiode på inntil fem år for gjennomføring av direktivet i Norge.

Vi er for tiden i aktiv dialog med kommisjonen om disse spørsmålene. Det er i løpet av de siste månedene avholdt flere møter på embetsnivå. Olje- og energidepartementet er også i ferd med å besvare en del detaljerte spørsmål som kommisjonen har stilt Norge i sakens anledning. Siktemålet er at disse spørsmålene skal besvares og oversendes kommisjonen så snart som mulig.

På det politiske plan er det planlagt et møte om saken mellom olje- og energiministeren og hans tyske kollega i Berlin i slutten av juni. Målsettingen er å få en beslutning om innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen så snart en er kommet fram til en tilfredsstillende løsning.

Så til patentdirektivet, dvs. direktivet om patent på bioteknologiske oppfinnelser, som også er aktuelt for innlemmelse i EØS-avtalen. Jeg vil imidlertid nevne at det ennå ikke har kommet noe krav om dette fra EUs side.

Regjeringens utgangspunkt er at vi vil satse aktivt på utviklingen av bioteknologi. For å sikre norsk næringsliv de samme rammebetingelser som utenlandske konkurrenter, er det viktig at Norge er med på internasjonale reguleringer av bioteknologi. Regjeringen vil legge dette til grunn i sin vurdering av spørsmål vedrørende patentdirektivet og EØS-avtalen.

Regjeringen vil fram til en eventuell behandling i EØS-komiteen – jeg sier ”eventuell”, fordi det jo ennå ikke er klart om man gjør krav om at det skal inn i EØS-avtalen – arbeide med ulike tiltak som kan imøtekomme de hovedinnvendinger som er reist i norsk og internasjonal debatt om patentdirektivet. Lov om medisinsk bruk av bioteknologi og genteknologiloven må gjennomgås og kontroll- og administrasjonsapparatet styrkes.

Nederland har som kjent gått til søksmål for EF-domstolen om direktivets gyldighet. Nederland hevder bl.a. at direktivet ikke utgjør en

harmonisering, men en nyskaping og må kjennes ugyldig fordi det er vedtatt med feil hjemmelsgrunnlag. Avgjørelsen i Nederlands sak for EF-domstolen og premissene for denne kan derfor også gi holdepunkter for om direktivet må omfattes av EØS-avtalen.

Til støtte for sin påstand har Nederland også anført forholdet til Biodiversitetskonvensjonen. Det er ikke ventet at dommen om selve ugyldighetssøksmålet vil foreligge før tidligst i 1. kvartal 2001.

Norge har under den forrige regjering inngitt innlegg til EF-domstolen. Regjeringen vil opprettholde intervensjonen til fordel for Nederland.

I innlegget berøres forholdet mellom direktivet og Biodiversitetskonvensjonen. Det fremheves i innlegget at den nasjonale gjennomføringen av direktivet kan komme i et motsetningsforhold til enkelte målsettinger i Biodiversitetskonvensjonen. Det er etter vårt syn ikke direkte motstrid mellom patentdirektivet og forpliktelsene i Biodiversitetskonvensjonen, slik det i flere sammenhenger har blitt hevdet. Innlegget peker imidlertid på forhold ved Biodiversitetskonvensjonen som domstolen bør være oppmerksom på ved avgjørelsen av ugyldighetsspørsmålet, både i forhold til direktivets manglende regulering av fordelingen av godene ved bruk av genressurser og landenes rett til å utnytte egne naturressurser.

Norge har vært, og tar fortsatt sikte på å være, en aktiv pådriver i arbeidet med gjennomføringen av Biodiversitetskonvensjonen internasjonalt. Under det 5. partsmøte i Biodiversitetskonvensjonen i Nairobi 15. – 26. mai la Norge fram et forslag om at man under Biodiversitetskonvensjonen skal utrede mulighetene for å kreve informasjon om hvor genmaterialet kommer fra, før det innvilges patent på bioteknologiske oppfinnelser. Forslaget ble vedtatt bl.a. med støtte fra EU.

Samtidig som vi ikke ønsker å stille oss utenfor en felles europeisk regulering av bioteknologiske oppfinnelser, ønsker vi å sikre oss at vi ikke bryter våre folkerettslige forpliktelser etter Biodiversitetskonvensjonen. Norges intervensjon i det nederlandske saksanlegget ved EF-domstolen kan bidra til å belyse forholdet mellom direktivet og konvensjonen. Videre bør en ved en eventuell innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen søke forståelse med EU om en tilpasningstekst til direktivet om forholdet til Biodiversitetskonvensjonen.

Regjeringen er oppmerksom på de fordelingsmessige virkninger i forhold til u-land som patentdirektivet kan ha. Vi vil derfor som en del av bistandspolitikken stille kapital til rådighet slik at utviklingsland i større grad får mulighet til å ta patent.

Det er særlig i Nederland at motstanden mot patentdirektivet har vært stor. Det har vært kontakt mellom norske og nederlandske myndigheter på embetsmannsnivå etter et norsk initiativ. Det tas også sikte på å ta kontakt med Nederland om håndteringen av saken på politisk nivå.

Parlamentet i Nederland har nedstemt et lovforslag om direktivets gjennomføring, og Nederland vil ikke gjennomføre direktivet innen gjennomføringsfristen 30. juli 2000. Nederland vil be EF-domstolen om at søksmålet skal få oppsettende virkning i forhold til plikten til å gjennomføre direktivet. Det er imidlertid lite trolig at EF-domstolen vil frita Nederland fra gjennomføringsplikten.

Den franske justisminister mener at direktivet er i strid med fransk lovgivning. Situasjonen i Frankrike synes derfor å være at direktivet trolig ikke vil bli gjennomført i nasjonal rett innen gjennomføringsfristen.

Spørsmålet om innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen er ennå ikke satt på EØS-komiteens dagsorden, som jeg allerede har sagt. Ingen tidsfrist er derfor begynt å løpe. Nederlands og Frankrikes manglende gjennomføring av direktivet vil også ha konsekvenser for Norge. Det er lite sannsynlig at kommisjonen i en slik situasjon vil sette direktivet på EØS-komiteens dagsorden i henhold til EØS-avtalens artikkel 102.

En norsk avvisning av patentdirektivet vil ikke få virkning for andre enn Norge, Liechtenstein og Island. Forskning og utvikling når det gjelder bioteknologi, foregår i høy grad også andre steder enn i disse landene. Det er derfor noe man ikke kan nedlegge veto mot fra norsk side. Man må prøve å øve innflytelse over utviklingen. En norsk avvisning av direktivet vil ikke føre til noe annet enn at Norge setter seg selv utenfor utviklingen.

Det kan også få store virkninger for norsk industri og for norske borgeres mulighet til å dra nytte av de positive sidene ved ny kunnskap og teknologi.

Regjeringen velger derfor en annen og mer aktiv linje enn veto. Det er som sagt ennå ikke reist krav om at direktivet skal innlemmes i EØS-avtalen. Vi vil bruke tiden til å arbeide med de positive tiltakene som kan gjennomføres nasjonalt. Vi vil også ha en avklaring fra EF-domstolen. Hvis direktivet kjennes ugyldig, må det utarbeides et nytt direktiv, eller det blir ikke noe direktiv i det hele tatt. Hvis det ikke kjennes ugyldig, og ikke strider mot Biodiversitetskonvensjonen, er det klart for gjennomføring i Norge med en tilpasningstekst om Biodiversitetskonvensjonen.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg trodde egentlig det var satt to saker på dagsordenen. Mitt første spørsmål gikk på rettsaktene, men nå tok vel utenriksministeren to saker –

Lederen: Egentlig tok han to Eventuelt-saker, men vi kan godt stoppe opp her uansett.

Hadde ikke utenriksministeren kommentarer til rettsaktene?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Vi har blitt enige om her tidligere at de egentlig ikke skal leses opp.

Lederen: Ja, det er riktig, det.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Da kan vi vel ta alt under ett.

Jeg hadde et par spørsmål til rettsaktene også, men jeg skal gjøre det kort. Det gjelder et par rettsakter som går på tilsetningsstoffer i fôrvarer, som er omtalt på side 7 i det dokumentet vi har fått, henholdsvis 398 R 1436 og 398 R 2316. Der fremgår det at forskriftene må endres. Og så er det en rettsakt som er omtalt på side 25 og 26, som går på forholdet når det gjelder økologisk landbruk. Øverst på side 26 heter det: "Kravet kan hemme utviklingen av økologisk landbruk i Norge." Så vidt jeg husker, har det vært nokså vanlig at på slike punkter hvor det er snakk om forskriftsendringer, og særlig her hvor det også er en kritisk kommentar, at en har innhentet uttalelser fra faglige instanser. Det kan jeg ikke se noe av i dette dokumentet. Så mitt spørsmål er: Er dette forelagt relevante faginstanser? Og har de kommet med merknader? Siden en uten videre går inn for å implementere dette, betyr det at en ikke anser det for å være noen faglige innvendinger mot det? Det var til disse rettsaktene.

Så når det gjelder direktivet som utenriksministeren nå omtalte, patentdirektivet. Der noterer jeg meg at EU ikke har meldt det spørsmålet til EØS-komiteen ennå. Ingen tidsfrister er dermed begynt å løpe, og det er normalt en seks måneders tidsfrist, så vidt jeg husker. Da forundrer det meg at Regjeringen ser det som noe poeng nå å signalisere at man utelukker et såkalt veto. Vi er fullt klar over at et såkalt veto bare vil ha betydning for EFTA-landene. Det er likevel en rett vi har forhandlet fram i EØS-avtalen som i gitte tilfeller kan brukes. Så langt

har den ikke vært brukt, og den skal heller ikke brukes unødige, men hvis viktige interesser står på spill.

Jeg må si at hvis en ønsker å støtte Nederland, som jeg skjønner at Regjeringen ønsker at vi fortsatt skal gjøre, og det er en protest mot dette direktivet, tror jeg at en undergraver alvoret i den støtten ved å si at for oss kommer det uansett ikke på tale med et veto. Det samme når det gjelder forholdet til FNs konvensjon om biologisk mangfold, som også er problematisk, og som skal vurderes nærmere. Hvorfor Regjeringen da har sånt hastverk med, når denne saken ikke er meldt til EØS-komiteen i det hele tatt, å utelukke et veto, som selvsagt kan ligge der som en understrekning av hvor alvorlig vi ser på denne saken, synes jeg for min del virker underlig, og jeg har lyst til å spørre hvorfor man absolutt må gi det signalet nå.

Det er et signal som jeg bare varsler at vi er uenig i. Vi synes at den muligheten burde ligge der. Det betyr ikke at vi dermed varsler at en nedlegger veto, men at den muligheten ligger der til saken eventuelt kommer opp og må behandles i EØS-komiteen.

Marit Nybakk (A): Først må jeg si at jeg synes utenriksministeren har holdt en klok linje i denne saken, at han på den ene siden understreker at vi ikke vil stille oss utenfor europeiske kjøregler for bioteknologisk forskning, industriutvikling, og dette med å ta patent på eventuelt medisiner og annet biologisk materiell, og for det andre sier at vi er innstilt på ta hensyn til FN-konvensjonen om biologisk mangfold, og at den må gå foran.

Jeg synes også det er klokt at man i den forbindelse nå vil opprettholde støtten til intervensjonen til Nederland, og jeg har lyst til å si i den forbindelse, siden Bondevik tok det opp, at det er logikk i dette. Dersom EF-domstolen sier at direktivet ikke bryter med FN-konvensjonen om biologisk mangfold, og ikke er ugyldig som harmonisering i EU, er det ingen grunn til å legge ned veto mot dette direktivet. Da bryter vi ikke noen støtte til Nederland, da er dette greit. Slik at dette vil være et spørsmål om hva EF-domstolen sier, og hva EU velger å gjøre med denne saken.

Jeg tror for øvrig at problemstillingen knyttet opp til denne FN-konvensjonen om biologisk mangfold ligger i forholdet mellom oppdagelser og oppfinnelser, og at det er der man vil finne løsningen på akkurat det problemet. Jeg tror det er viktig at vi nå ikke stiller våre forskere utenfor muligheten til å være med på en utvikling hvor de også kan få produkter innen medisin, og medisinsk forskning.

Carl I. Hagen (Frp): Vi gir i hovedsak Regjeringen støtte i dette arbeidet, men vi er uenig i at vi klargjør og arbeider aktivt for å støtte Nederland. Vi ser ikke noen grunn til det.

Men vi er for så vidt glad for og tilfreds over at Regjeringen har avklart at den vil utelukke veto. Vi synes det er meget fornuftig at det ikke er noen uklarheter på dette punktet. Dette er ikke en sak som det burde være noen usikkerhet på i det hele tatt. Vi håper at den ballen blir lagt død raskest mulig, og at det blir en ekspedisjonssak å få dette direktivet inn når eventuelt domstolen har avklart de forholdene, som Marit Nybakk sa.

Siri Frost Sterri (H): Jeg vil starte med en rådsforordning – nederst side 9 og øverst side 10. Det er den som går på endring av direktivet om tilsetningsstoff i fôrvarer med hensyn til tilbakekalling av godkjenningen av visse antibiotika.

Jeg innrømmer at jeg har lest det som står i merknaden, flere ganger, men jeg skjønner ikke hva konsekvensen blir for Norges del. Så hvis utenriksministeren kunne si noe mer om hva det betyr når det vises til at vi har unntak fra bestemmelsene, at vi nå har tillatt sinkbacitracin, hadde det vært greit. - Det var det ene.

Så har jeg et spørsmål til sakslisten på komitemøtet i Brussel. Der er jo som sak nr. 7 ført opp protokoll 3. Nå kommer EØS-utvalget direkte fra møtet i Zürich, og der fikk vi opplyst i fellesmøtet med ministrene – hvor for øvrig ingen norsk minister var til stede, men en statssekretær – at når det gjaldt protokoll 3, stod man fast, den lå fortsatt i kommisjonen. Men jeg mener å ha sett noen uttalelser fra utenriksministeren i norske media som gikk på at han ville ta initiativ overfor Sverige for å få denne saken ut av den fastlåste posisjonen, slik at vi kan få avsluttet arbeidet.

Og spørsmålet er da: Kan utenriksministeren bekrefte at et slikt initiativ er tatt overfor Sverige, og i så fall, hva inneholdt det? Kan det sies noe om det har ført til at man kan ha håp om å komme videre når det gjelder denne saken?

Så til gassmarkedsdirektivet. Jeg merket meg at utenriksministeren redegjorde for at det var levert inn en norsk anmodning – jeg vet ikke hvordan man gjør det, men jeg regner med at det er de norske myndighetene som har bedt om å få inntil fem års overgangsordning. Når jeg spør slik, er det fordi vi har fått et visst inntrykk av at arbeidet fra norsk side knyttet til gassmarkedsdirektivet har gått veldig tregt. Nå ligger vel hoveddelen av det arbeidet ikke under utenriksministerens eget departement, men jeg ber bare om å få en forsikring om at dette nå er gjort, slik at man er i gang med en prosess.

For det er jo klart at det – enten man oppnår fem år, eller tre år for den del, eller som noen rykter går ut på, nemlig at vi ikke får noen overgangsordning i det hele tatt – uten tvil er viktig for Norge at vi i hvert fall må slutte oss til dette direktivet, som den olje- og gassnasjonen vi er.

Så til patentdirektivet. Jeg er langt på vei enig med utenriksministeren i en del av det han sa knyttet til patentdirektivet. Det eneste jeg stusset noe ved, er understrekningen flere ganger av at dette ”eventuelt” kommer opp for EØS-komiteen – med andre ord, det er ikke avklart ennå om det er EØS-relevant eller ikke. Dette var en usikkerhet vi også gang på gang var innom med den forrige regjeringen. Men innebærer det utenriksministeren sier, at Arbeiderpartiet ikke ser betydningen for Norge – uavhengig av om man kan få til endringer – av hva denne rettssaken fører til. Mener han at det ikke er viktig for Norge å omfattes av patentdirektivet som sådan, med andre ord at man har et litt annet utgangspunkt enn å vente på hva som skjer fra EUs side?

Når jeg spør om det, er det fordi vi fra Høyres side mener at dette har stor betydning for Norge, og at nasjonal lovgivning vil ivareta en del eventuelle problemer og bekymringer som egentlig er koblet opp mot debatten om patentdirektivet i dag.

Så vi hadde ønsket oss en positiv og kanskje aktiv holdning fra Regjeringens side: enten å se dette som EØS-relevant, eller i hvert fall vurdere det slik at Norge skal slutte seg til direktivet.

Johan J. Jakobsen (Sp): På vegne at Senterpartiet vil jeg gjerne innledningsvis bare si at jeg er sterkt uenig i den framgangsmåten som regjeringspartiet og Regjeringen har lagt seg på, når det gjelder direktivet om patent på biologisk opprinnelse, eller det som vi gjerne kaller ”patent på liv”.

Jeg må si at det virker ganske uforståelig at Regjeringen utviser hastverk i en sak hvor det åpenbart ikke er noen stor oppgave for Norge å ta standpunkt i en så tidlig fase. Jeg må også si at jeg syns det er en alvorlig brist i logikken når utenriksministeren på den ene siden forhåndsannonserer at en skal si ja til patent på liv, og samtidig sier at en støtter Nederlands sak for domstolen. Det er det ikke lett å se noen klar logikk i det. Jeg er jo sterkt uenig i det Fremskrittspartiet nå sier, at de ikke ser noen grunn til at en skal støtte Nederland. Men til Fremskrittspartiets ros må jeg si at da blir det i det minste en smule logikk og en smule sammenheng i den opptreden en har.

Det virker som om det er ganske unødvendig å stille spørsmål, men jeg har lyst til sterkt å understreke at det svekker Nederlands sak når en forhåndsannonserer at Norge uansett kommer til å støtte dette direktivet med mindre det strider mot en FN-konvensjon – det skulle for

øvrig bare mangle, tatt i betraktning at det dreier seg om en internasjonal forpliktelse. Men på Senterpartiets vegne vil jeg gjerne ta sterk avstand fra den framgangsmåten som Regjeringen her skisserer.

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg har først et spørsmål til et av direktivene, på side 21, som dreier seg om morsmelkserstatninger og tilskuddsblandinger til spedbarn og småbarn. Her har vi et direktiv som innebærer at det skal bli tillatt å markedsføre en type morsmelkserstatning med at det kan føre til redusert risiko for melkeallergi, til tross for at dette er veldig dårlig dokumentert.

Så står det i merknadene nedenfor at Norge og andre nordiske land har hatt betenkeligheter, men at en har funnet direktivet akseptabelt. Jeg vil gjerne høre om hvordan den vurderingen har vært, altså om vi på dette området har hatt noe valg, om vi har hatt muligheter for å reservere mot denne åpningen for denne type reklame, eller om vi på en måte hadde måttet godta det uansett. Når det står at vi har funnet direktivet ”akseptabelt”, leser jeg inn i det at det har vært en viss åpning her for at vi ikke kunne finne det akseptabelt.

Når det så gjelder patentdirektivet, er SV også forundret over at Regjeringen her viser sånt hastverk, til tross for de uklarhetene som utenriksministeren gav uttrykk for. Det er også veldig vanskelig å se for oss at vi både kan støtte Nederland og på den andre siden si så tydelig at Norge vil akseptere patentdirektivet.

SV mener at Norge bør legge ned veto mot direktivet, både ut fra hensynet til FN-konvensjonen om biologisk mangfold og ut fra de etiske betenkelighetene som reises ved å åpne for patent på liv.

Til sist: Med henvisning til uttalelser utenriksministeren har kommet med bl.a. til Nationen, hvor han sier at han vil at Norge skal godta patentdirektivet, og at vi skal arbeide med utgangspunkt i å endre direktivet, vil jeg vil spørre: Hvilke konkrete endringer vil utenriksministeren vil jobbe for i direktivet, og hvordan han ser for seg at dette skal skje?

Lederen: Ja, dette var første spørsmålsrunde.

Jeg vet ikke om utenriksministeren vil ta direktivene – det var vel Bondevik, Sterri og Rugtvedt som hadde spørsmål til direktivene – og så gå på enten gassdirektivet og deretter patentdirektivet, slik at det blir litt struktur på svarene.

Men det er opp til utenriksministeren å velge, selvfølgelig.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg kan ta de direktivene det har vært reist noen spørsmål om.

For det første reiste Bondevik spørsmål om det har vært innhentet uttalelser fra faglige instanser. Alle rettsaktene er forelagt relevante faglige instanser, og innholdet er erklært relevante og akseptable.

Når et gjelder forordningen om økologisk landbruk, vil forskriftsutkast bli sendt ut på høring om kort tid.

Når det så gjelder fôrdirektivet, må jeg få lov til å komme tilbake til det. Jeg kan ikke svare konkret på det nå.

Med hensyn til morsmelk, spurte Lisbet Rugtvedt om vi har hatt noe valg – altså siden vi har sagt at vi hadde betenkeligheter, men funnet det akseptabelt. Vi har det valget når det gjelder alle direktivene at vi kan nedlegge veto, men det vil jo i hvert enkelt direktiv være en snakk om en avveining av alvorlighetsgraden. Og vi har funnet ut at når det gjelder dette direktivet, legger vi ikke ned veto. Men det er altså slik at vi for hvert enkelt direktiv har en mulighet til å nedlegge veto.

Så tar jeg de spørsmålene fra Siri Frost Sterri som ikke dreier seg om patent.

Når det gjelder protokoll 3, kan jeg bekrefte at vi har tatt et initiativ som går på at den fremforhandlede avtalen blir undertegnet, og at vi på grunnlag av det får en formulering som sier at straks det er skjedd, skal man starte forhandlinger om en ny protokoll med en ytterligere tollreduksjon. Men jeg vil si her at det er svært vanskelig å få til i forhold til Sverige, så det er ikke noen bevegelse i det spørsmålet nå. Men vi er ikke innstilt på å gjenåpne forhandlingene om protokoll 3, fordi det får ganske store konsekvenser i forhold til mange andre land også. Derfor har vi forsøkt å løse spørsmålet på den måten. Men jeg vil legge til at dette ikke er spørsmål som vi forhandler fram i forhold til Sverige. Vi forhandler med kommisjonen, og det er veldig viktig at vi forhandler med kommisjonen, men vi har altså hatt visse underhåndskontakter med Sverige bilateralt for å se om man kunne få litt bevegelse i spørsmålet, men det er ikke noe bevegelse i det pr. dags dato,

Når det gjelder gassmarkedsdirektivet, kan jeg bare bekrefte at man er i gang med prosessen. Som jeg sa i innlegget, har vi sagt at vi er innstilt på innlemme det i EØS-avtalen, og vi har en dialog med kommisjonen om denne overgangsperioden på fem år. Så det er en ren forhandling om det som nå foregår.

Når det gjelder patent, har jeg lyst til å si noe bl.a. på bakgrunn av det Bondevik og Johan J. Jakobsen sa. Nå satt jo ikke Jakobsen i regjering, så jeg kan kanskje mer henvende meg til Bondevik. Jeg er forundret over det jeg hørte, for da har ikke jeg helt forstått hva den forrige regjeringen hadde av intervensjon. Den nederlandske saken overfor EF-domstolen går jo på om selve direktivet er gyldig eller ikke. Og jeg trodde det var det Regjeringen intervenserte på vegne av. I den forbindelse nevnte den forrige regjeringen Biodiversitetskonvensjonen som ett element, og det er det saken dreier seg om. Og hvis man får medhold i at det ikke er gyldig, faller direktivet. Da er det rett og slett ikke noe å nedlegge veto mot. Det er mulig at de som satt i regjering, ikke helt har visst hva man gjorde, men man kan ikke nedlegge veto mot en sak slik som den er framstilt i den intervensjonen. Det man strides om, er rett og slett om direktivet er gyldig eller ikke. Og hvis det blir erklært gyldig, trodde jeg at den forrige regjeringen ville akseptere at direktivet er gyldig. Man kan jo ikke be om en avgjørelse i EF-domstolen, og så etterpå si at det har ikke noen virkning for oss. Det var ikke alvorlig ment at vi bad om en dom i EF-domstolen. Så vi har fulgt en annen logikk, nemlig å få avklart om det er gyldig, og i den sammenhengen er Biodiversitetskonvensjonen ett spørsmål. Men det er også et hovedspørsmål om det har noe med harmonisering å gjøre eller ikke. Men den forrige regjeringen reiste Biodiversitetskonvensjonen som et element. Vi vil ha avklart om det er gyldig. Hvis det er gyldig, er saken klar, og da vil det også ganske sikkert bli reist krav om innlemmelse i EØS-avtalen. Grunnen til at vi må gjøre dette nå, er at vi er nødt til å ha en klar linje i forhold til det, bl.a. fordi det er reist en svær debatt rundt det. Så vi kan ikke være uklare på hva slags linje vi vil følge. Hvis vi vil følge den linjen som den forrige regjeringen hadde, nemlig at man har intervensert og bedt om å få saken til EU-domstolen, må man holde fast ved det. Men det kan jo ikke kobles med å signalisere at man skal nedlegge veto, for hvis man nå signaliserer at vi skal nedlegge veto, hvorfor skal vi da ha saken til EF-domstolen? Og det som er praksis i EU, er at man intervenserer, men man godtar selvfølgelig å ta det inn i lovverket dersom man taper saken. Så det ville være å undergrave støtten til Nederland hvis man forlot den linje som vi har hatt, nemlig at vi har intervensert sammen med Nederland om direktivet er gyldig eller ikke. Og det er derfor jeg sa i mitt innlegg at hvis vi signaliserer at vi nedlegger veto, er det en annen linje, og da setter vi oss på siden av selve utviklingen, ikke bare i forhold til behandlingen av selve saken, men vi signaliserer også at det vil bli dårligere rammebetingelser for denne forskningen og utviklingen i Norge, og det er vi heller ikke villig til å være med på.

Siri Frost Sterri spurte om direktivet ”eventuelt” kommer opp. Jeg sa det fordi det ennå ikke er klart om det kommer opp, for hvis Nederlands intervensjon fører fram, kommer det ikke opp – iallfall ikke det direktiv som foreligger nå. Da vil det sannsynligvis komme et nytt direktiv. Det ble spurt om ikke vi ser viktigheten av at Norge omfattes av lovverket. Jeg sa i mitt innlegg at det er viktig at Norge er med på

internasjonal regulering av bioteknologien. Som et lite land er dette veldig viktig, og vi støtter derfor at man skal ha regulering av dette, og jeg er glad for at vi er på linje der.

Johan J. Jakobsen brukte dette uttrykket ”patent på liv”. Det er ikke snakk om det. Det er eksplisitt forbudt i henhold til direktivet å ta patent på menneskeliv og kloning av menneskeliv. Det er også eksplisitt forbudt å ta patent på oppdagelser i naturen, både når det gjelder planter, dyr og mennesker. Det man kan ha mulighet for å ta patent på, er oppfinnelser. Det er to vidt forskjellige ting. Det er ikke nok å kunne oppdage noe som er i naturen og ta patent på det. Det ville være forbudt, fordi det tilhører menneskehetens fellesarv. Det man kan ta patent på, er en oppfinnelse ut fra naturen. Og det er jo det naturlige som gjelder i all annen virksomhet, at hvis man finner opp noe, har brukt sin egen kunnskap eller egen fantasi til å finne opp noe, skal man ha rett til å beskytte det for å kunne utvikle det økonomisk. Men det er overhodet ikke mulighet for å ta patent på oppdagelser i naturen, og det er ikke snakk om å ta patent på liv. Jeg har lyst til å si det, fordi jeg tror at vi har et ganske stort samfunnsmessig ansvar, vi som har høye verv i samfunnet, for å opplyse om hva ting faktisk dreier seg om og ikke dreier seg om.

Lisbet Rugtvedt spurte om arbeidet for å endre patentdirektivet. Det går f.eks. på forhold der det kan være tvil i forhold til biodiversitetsloven. Et annet tvilsområde kan være: hva er en oppfinnelse i forhold til en oppdagelse? Og hvis det er behov for presiseringer av det, vil man kunne arbeide for en endring på det punktet, og jeg viste til hva vi for øvrig fikk til sammen med EU når det gjelder oppfølgingskontrakt for Biodiversitetskonvensjonen, som altså dreier seg om u-landenes, altså de biologiske ressursene i u-landene. Og så kan det være flere ting her som det er nødvendig å presisere, som en kan arbeide for å presisere, men man kan ikke gjøre det, og samtidig nedlegge veto. Veto er å sette Norge, Island og Liechtenstein utenfor. Vil man ha innflytelse, må man være innenfor og arbeide sammen med de andre.

Marit Nybakk (A): Først bare en merknad til direktivet om førtilskudd på sidene 8, 9 og 10, som også Siri Frost Sterri tok opp. Det gjelder ikke minst R 2786. Jeg vil bare vise til at Stortinget har fattet et vedtak om sinkbacitracin, og at det som står om sammendraget av innholdet og for så vidt også merknader, bør korrigeres i forhold til for det første at det er vi som bestemmer hva salgs stoffer som skal brukes, og for det andre at det er fattet et vedtak om det i Stortinget.

Når det gjelder patentdirektivet, har jeg bare lyst til å komme med en kort merknad til SV og Senterpartiet. Jeg tror det er viktig at vi som har ansvar for å formidle faktaargumentasjon ut til folk om hva de skal ta standpunkt til, også forholder oss til det som er realiteter. Det er veldig

greit å kaste rundt seg med uttrykk som ”patent på liv” etc., men man må da gå inn i direktivet for å se hva dette inneholder og ikke plukke ned uttrykk som nå står på transparenter eller på førstesiden av Nationen, og så bruke dem politisk, i hvert fall ikke som seriøs politiker.

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg har registrert den formaning jeg har fått fra Marit Nybakk. Jeg skal ikke kommentere det noe særlig, men ta utgangspunkt i det utenriksministeren sa.

I mitt innlegg brukte jeg ordet ”patent på biologisk opprinnelse”, også kalt ”patent på liv”, og jeg mener faktisk at det å bruke uttrykket patent på liv ikke nødvendigvis trenger å være feilaktig, fordi det også kan dreie seg om patent på opprinnelig liv. Derfor vil jeg ta avstand fra den påpekning som her er gjort.

Og så har jeg lyst til å presisere følgende: Jeg har gått ut fra – jeg regner med at Kjell Magne Bondevik kan bekrefte det etterpå – at når Regjeringen valgte å støtte Nederland i deres sak for domstolen, var det fordi en ønsket at Nederland skulle vinne fram. Noe annet ville være ganske meningsløst. Og da ville jo dette direktivet falle bort. Og mitt spørsmål er: Når den nåværende regjering nå faktisk stiller seg bak dette, betyr ikke det at Regjeringen ønsker at Nederland skal nå fram? Er det bare sånn at en ønsker å ha dette spørsmålet avklart? Jeg vil gjerne si at hvis en først støtter Nederlands sak vis a vis domstolen, tror jeg ingen har oppfattet det på en annen måte enn at man ønsker at Nederland skal vinne fram med sakens realiteter. Og hvis det er noe annet en har ment, må jeg si at jeg er veldig overrasket over det.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg er også litt tvil om hvordan jeg skal reagere på sånne formaninger om at jeg eventuelt bygde min argumentasjon på framstillingen på forsiden av Nationen. Det er faktisk noen av oss som har prøvd å studere dette litt grundigere hva de ulike artikler i patentdirektivet sier. Jeg tror dessverre heller ikke at det er så sylskarpe skiller som utenriksministeren gav inntrykk av når det gjelder forholdet mellom oppfinnelser og oppdagelser.

Jeg får i hvert fall bare henvise til notat fra Justisdepartementet som når det gjelder artikkel 2, sier at både planter, dyr og mikroorganismer er omfattet av denne definisjon. Det samme gjelder mennesker, men her oppstiller direktiver omfattende begrensninger i patenteringsadgangen. Fremgangsmåten for framstilling av planter og dyr kan patenteres.

Om artikkel 3 heter det at også biologisk materiale som finnes i naturen, kan patenteres dersom materialet er isolert. Forutsetningen er at de øvrige vilkårene for patentering er oppfylt.

Videre åpner direktivet for patentering av fremgangsmåte til fremstilling av biologisk materiale.

Om artikkel 5 heter det: ”Derimot følger det av artikkel 5 nr. 2 at deler av det menneskelige legemet – herunder gener og gensekvenser – kan patenteres, dersom delen er isolert eller frembragt ved en teknisk fremgangsmåte. Dette gjelder selv om delen er identisk med naturlig forekommende menneskelig materiale.”

Jeg synes at det viser at formaningene om bare å ha lest forsiden på Nationen, ikke er riktige. Det er faktisk noen av oss som har innvendinger mot direktivet på et litt mer informativt grunnlag. Det viser også etter mitt skjønn at den sylskarpe forskjellen som utenriksministeren gav inntrykk av at det er på oppfinnelser og oppdagelser, ikke er så veldig grei. Det er ikke så enkelt. Derfor forundrer det meg igjen at Regjeringen har en slik hastverk i en sak som denne, som ikke er meldt opp for EØS-komiteen – vi har derfor over et halvt år på oss – og den vil vel kanskje ikke bli meldt opp på lang tid på grunn av saken er brakt inn for domstolen.

Så hvis en først skal snakke om ansvaret for informasjonsformidling her, tillater jeg meg å returnere det ansvaret. Det gjelder oss alle, ikke bare oss som sitter på denne siden av bordet, og som er kritiske til direktivet. Jeg synes at dette faktisk er såpass vanskelige ting at det fortjener en seriøs debatt.

For det annet tillot også utenriksministeren seg å si at kanskje ikke den forrige regjeringen visste hva den gjorde. Vi gjorde faktisk det. Når vi støttet Nederland uten å ekskludere muligheten for et senere veto, var det, som Johan J. Jakobsen sa, ut fra et ønske om at dette direktivet ikke skal nå fram og gjøres gjeldende, altså at det skal bli kjent ugyldig. Men – og det vil jeg gjerne ha presisert her – til utenriksministerens resonnement: Selv om det skulle bli kjent gyldig, er jo ikke dette det eneste argumentet – som da har falt bort – mot dette direktivet. Det er en rekke direktiver i EU som vi kan ha innvendinger mot selv om de er gyldige. Det er ikke bare det at de ikke er erklært ugyldige, som gjør at vi eventuelt kunne være betenkt. Vi har jo andre grunner til å være betenkt over dette direktivet. Det går på de ting jeg nå har referert til, selv om det skulle bli erklært gyldig. Det går på forholdet til utviklingslandene, den faren for tapping av genressurser vi indirekte kan bli utsatt for, og det går også på forholdet til forskning og til legevitenenskapen. Og det er ikke så enkelt at forskningsmiljøene uten videre tiljubler dette direktivet. Jeg viser til uttalelser både fra den norske og fra andre legeföreninger i Europa som er negative til dette direktivet. Så jeg synes faktisk dette hadde fortjent en grundigere

gjennomgang og problematisering. Jeg synes med respekt å melde at Regjeringen har hatt et for ukritisk forhold til det, og det jeg nå sier, betyr at selv om det skulle bli kjent gyldig, kan være grunner for at Norge skulle si nei til at det blir implementert i Norge. Derfor er det ikke en relevant problemstilling som utenriksministeren trekker opp, at hvis dette nå blir kjent gyldig, er et veto uaktuelt. Det trenger ikke være uaktuelt, det kan være andre gode grunner til at det blir kjent direkte ugyldig.

Så vil jeg også få understreke at jeg har for min del i hvert fall ikke sagt at Norge nødvendigvis skal nedlegge veto. Men jeg har erklært meg uenig i den stikk motsatte posisjon, nemlig at Regjeringen utelukker veto, for det er jo det Regjeringen nå, skjønner jeg, har bestemt seg for. Jeg synes igjen at det kommer til å svekke alvoret i den støtten Norge har gitt Nederland i landets protest mot direktivet for domstolen, for det er klart at Nederland har ikke bare tatt dette opp som en sak nærmest for nå å prøve å finne ut om det er gyldig eller ikke gyldig, men fordi Nederland har betydelige innvendinger mot det. Jeg synes ikke vi skal avsvække alvoret i det ved å utelukke et mulig veto. Jeg ønsker ikke å bruke veto i tide og utide, for jeg er klar over at det kan medføre motreaksjoner fra EU, og vi har heller ikke brukt det så langt. Det viktigste er heller ikke om en for å unngå det implementert i Norge, bruker veto eller ikke – det viktigste er etter mitt skjønn hvordan en kan unngå at de uheldige sidene ved direktivet blir realisert i Norge. Kan det skje på en annen måte enn veto – det kan i tilfelle være mulig – synes jeg det er greit, for veto er ikke noe mål i seg selv. Men det vi kritiserer, er at Regjeringen allerede har utelukket bruk av det virkemidlet som jeg husker daværende statsminister Gro Harlem Brundtland la veldig stor vekt på at Norge hadde forhandlet fram som en mulighet i EØS-avtalen.

Så til slutt et spørsmål – det er forholdet til norsk patentlov. Vi har jo hatt en bred enighet i Norge så langt om en patentlovgivning, om at dette ikke skal gis patent på genmodifiserte dyr og planter, ikke patent på framgangsmåter for å framstille genmodifiserte dyr og planter og ikke patent på naturlig forekommende biologisk materiale, ei heller på gener. Mitt spørsmål er: Er utenriksministeren nå da sikker på at dette direktivet ikke trenger å medføre noen endring i norsk patentlovgivning? Eller har Regjeringen kommet til at det er nødvendig, og vil den da i tilfelle fremme forslag om å endre norsk patentlovgivning hvis direktivet skal implementeres i Norge?

Siri Frost Sterri (H): Vi har ikke tenkt å bidra til den interne debatten, som jo vil forbli innenfor disse fire vegger i et års tid fremover. Men jeg følte et behov for å korrigere og distansere oss i Høyre fra det Johan J. Jakobsen sa, når han prøver å legge frem Høyres fortolkning på det at det ble sendt en støtte fra den norske regjering til Nederlands sak for EF-domstolen. Jeg vil i

hvert fall bare for Høyres del si at da det ble redegjort for dette i dette utvalget, hadde ikke Høyre noen merknad til at en slik støtte var sendt. Vi så det jo tvert imot som greit å få avklart om de påstandene og innvendingene Nederland hadde, var korrekte. Jeg vil bare si at for vår del lå det ikke i det at vi i utgangspunktet hadde bestemt oss for å være mot direktivet, så det er ikke noen motsetninger her i forhold til at vi aksepterer at en regjering skal få gjøre slik den gjorde, men at det ikke nødvendigvis behøver å legge lokk på hele saken.

Lederen: Jeg har tegnet meg selv. Jeg har lyst til å følge opp Johan J. Jakobsens spørsmål kanskje noe mer i en bestemt retning, nemlig den enigheten som mange av oss oppfattet det var på norsk side i forhold til intervensjonen som Nederland har gjort for EF-domstolen. Arbeiderpartiets sentralstyre bekrefter jo også i punkt 1 i det vedtak de gjorde 19. juni – i går – at denne støtten opprettholdes, og det må jo være fordi det må finnes sider ved direktivet som Arbeiderpartiet også anser for å være problematiske. Hvis en da ønsker å få en endring i EU i forhold til de problematiske sidene, må vel strategien da være å slutte opp om Nederlands intervensjon for EF-domstolen, og ikke uten videre introdusere sekundære standpunkter dersom det ikke skulle nå fram. Det er på en måte hovedinnvendingen.

Jeg ser uten videre at det kan være forhold i det nåværende forslag til patentdirektiv som kan ha betydning for norsk næringsliv i forhold til å sikre forretningsmessige interesser, men problemet er at dette er bakt inn i masse andre ting. Det er tatt inn forhold i dette direktivet som bryter både på det etiske, det prinsipielle og i forhold til en rettferdig fordeling, sikre interessene for utviklingslandene osv., som gjør at en totalt sett ikke mener at dette er et direktiv som bør gå inn i EØS-lovgivningen. Derfor har jeg oppfattet det slik at dette har så å si et samlet politisk miljø gått imot. Nå har Siri Frost Sterri presisert Høyres posisjon, og det er greit nok, men Arbeiderpartiet bekrefter jo, så sent som i går, gjennom sentralstyrevedtaket at de fremdeles støtter Nederlands søksmål for EF-domstolen. Jeg vil dermed spørre utenriksministeren, hvis dette også er Regjeringens synspunkt – og det har han jo bekreftet i dag, at de vil ikke legge ned veto: Hvordan mener Regjeringen at en skal kunne få øvd nødvendig press på EU-systemet dersom en allerede nå mener at en skal signalisere et sekundært standpunkt og allerede nå vise vilje til å bøye av i forhold til det en i

utgangspunktet hadde som en etter min oppfatning prinsipiell klar innvending mot de nåværende formuleringene i patentdirektivet?

Carl I. Hagen (Frp): Først til protokoll 3, som Siri Frost Sterri tok opp i sted. Så vidt jeg har oppfattet situasjonen, har vi ferdigforhandlet disse endringene med kommisjonen – de er ferdig sluttført, mens kommisjonen har ikke fulgt opp og lagt dette frem for Ministerrådet i EU, fordi de underhånden har fått beskjed om at Sverige er imot, og dette er jo noe som skal være enstemmig. Jeg lurer på om det er riktig oppfattet fra min side, for da må vel vi kunne utøve noe press overfor kommisjonen, som utenriksministeren sa vi forhandler med. Hvis vi har ferdigforhandlet innholdet med kommisjonen, må vi vel kunne presse dem til å komme i gang med å legge det frem for videre godkjennelsesprosedyre i EU, slik at det som eventuelt er bildet, altså at Sverige har forhåndsvarslet sterk motstand, kommer opp på bordet og blir synliggjort, for det ville kanskje da være vanskeligere. Det kan jo være andre EU-land som kanskje står på vår side, og vil begynne med noe press overfor Sverige for å droppe sin motstand.

Så er det jo litt trist at vi hører så veldig mye om vårt gode forhold til Sverige og de gode forholdene mellom forskjellige regjeringer og regjeringers ledere og utenriksministre. Det vil jo bli rå latter hvis det nevnes i fremtiden og det er en sosialdemokratisk svensk regjering som her er det store problemet. Jeg vil jo be også utenriksministeren tenke litt igjennom det, det kan vel hende han av og til svinger innom partilederrollen, og at han kan ha noen samtaler med partifeller borte i Sverige, ikke bare når det er positivt, men også kanskje når man kan få noe nytte ut av det.

Til denne diskusjonen om patentdirektivet – det ble sagt at det var en samlet norsk opinion og politisk miljø. Det er altså ikke riktig, for vi er tilhengere av patentdirektivet, og det har vi gjort klart tidligere. Men jeg må jo si at jeg har stor forståelse for det som nevnes fra Jakobsens og Bondeviks side, for her prøver Regjeringen å ri to hester, snakker voldsomt om betydningen for norsk næringsliv og at de er med osv., samtidig som man sier at man helst ikke skulle ønske at direktivet ble gjennomført. For det er jo konsekvensen hvis Nederland vinner frem, som det er nevnt, at da blir direktivet borte, det er ugyldig, og man vil ikke ha noen systemer på dette området i det hele tatt inntil man eventuelt kommer med et nytt direktiv med et noe annet innhold. Så det

hadde vært klokere om Regjeringen hadde sagt: Vi er for direktivet, hensynet til norsk næringsliv og deltakelse og godene som vil kunne komme fra nye oppdagelser – og selvsagt oppfinnelser – er viktigere enn de betenkeligheter som man også kan ha. Det hadde vært mye mer fornuftig og enklere om Regjeringen hadde sagt at de er tilhengere av patentdirektivet og hadde gått inn for å få det vedtatt og innført i EØS-avtalen.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Når det gjelder protokoll 3, er den framstillingen som Carl I. Hagen har nå, ikke helt riktig. Det er ikke slik at kommisjonen ikke har gjort forsøk på å få den fram til rådet. Den har faktisk vært i rådet, og svenskene vant betydelig fram der, så den er under behandling, og det er det som er problemet, at de da har fått betydelig støtte for sitt syn. Men det er ennå ikke fremmet noe krav om å gjenåpne forhandlingene – det er riktig. Det er ikke fremmet noe krav fra kommisjonen om at en skal fortsette å forhandle om det vi var enige om, men det er altså under behandling.

Når det gjelder Johan J. Jakobsen, er det mulig at i det som Jakobsen to ganger har sagt, ligger hunden begravet. I sitt første innlegg brukte han ”patent på biologiske opprinnelser” og det brukte han også i sitt annet innlegg. Det er ikke det direktivet heter. Det heter: Rådets direktiv – nr. det og det – om rettslig beskyttelse av bioteknologiske *oppfinnelser*. Det er ikke ”opprinnelser”, men ”oppfinnelser” det er snakk om. Der går forholdet mellom oppdagelser og oppfinnelser. Det er ikke snakk om patent på oppdagelser – det er snakk om patent på oppfinnelser. Og så er jeg enig med Bondevik, og det sa jeg også i mitt første svar, at her kan det være uklare om hva som er oppdagelse og oppfinnelse, og det kan man i så fall arbeide videre med. Det har vi gjort, og vi har til og med fått EU til å støtte oss internasjonalt på det. Men hvis man fortsetter å diskutere som om dette er et direktiv om biologisk opprinnelse, blir det feil. Det står eksplisitt i direktivet at det ikke er lov å ta patent på oppdagelser, så i så fall er det et direktiv om det, og ikke det motsatte.

Når det gjelder det som det er vist til her, om støtte fra det politiske miljøet til intervensjonen, dreide jo den seg om den intervensjonen. Jeg respekterer at Bondevik nå har andre ting å anføre, men det stod faktisk ikke i intervensjonen, så vi trodde at man intervenerte på det grunnlaget som stod i intervensjonen. Jeg respekterer fullt ut at man har andre innvendinger, men det er ikke

så lett å kombinere alt dette og så føre én linje overfor EU. Iallfall er det som den nåværende regjering synes er viktig, å få avklart det forholdet intervensjonen går på, om det er gyldig eller ikke, og i den forbindelse har man nevnt det med Biodiversitetskonvensjonen. Da er vår oppfatning at når vi har sagt at dette får EF-domstolen uttale seg om – vel, så må vi langt på vei ta det til etterretning. Man kan ikke be om at de skal avgjøre saken og så ikke respektere den i etterhånd. Så det er ikke så lett å kjøre begge de to linjene der, og jeg tror ikke det er riktig at vi svekker Nederlands sak. Tvert imot styrker vi Nederlands sak ved å følge en ryddig linje i dette i forhold til EU, og det er også svar til Steensnæs, som sa at hvis man ikke vil legge ned veto, hvordan vil en da kunne legge press på EU-systemet, når en allerede har signalisert at en ikke vil nedlegge veto? Jo, det er slik at vi har ikke noe press på EU-systemet hvis vi allerede nå signaliserer at vi skal nedlegge veto. Da har vi satt oss utenfor. Hvis vi derimot vil arbeide på samme grunnlag som dem, har vi mulighet for å øve innflytelse.

For øvrig, til hele den medisinske og teknologiske utviklingen: Selv om det nå ble henvist til Den norske Lægeforening her, som jo har innvending mot patentdirektivet, hadde presidenten i Lægeforeningen en uttalelse i Nationen for et par-tre dager siden som jeg syntes var interessant. Han sa at dette er ikke noe man kan nedlegge veto mot, for dette er noe som foregår over hele verden, og Norge har ingen mulighet til å nedlegge veto mot dette, dette må man influere på. Her er det da kanskje to forskjellige linjer som står mot hverandre, og vi velger den linje at vi vil influere, og da kan vi ikke signalisere at vi skal nedlegge noe veto nå, vi vil stå på den intervensjonen som er reist.

Når det gjelder om norsk patentlov må endres, er ikke det på langt nær klarlagt, men hvis det er tilfellet, vil vi selvfølgelig komme til Stortinget med det. Men det er altså ikke på noen måte klarlagt at det vil være tilfellet. Så kan man si: Hvorfor trenger vi dette? Jo, vi trenger det for at Norge skal være under den samme regulering og den samme beskyttelse som andre land er.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg skal ikke drive debatten mye lenger, for den kan sikkert med fordel føres offentlig, og der går den jo allerede. Jeg vil bare kort klargjøre. Det er klart at når vi støtter Nederlands sak for domstolen, støtter vi Nederlands sak, altså det vi har anført som innvendinger, og først og fremst mulig konflikt med FNs biodiversitetskonvensjon. Da blander vi ikke inn

i en støtte til Nederlands sak andre argumenter, for vi har jo ikke noen selvstendig rolle i forhold til EUs domstol annet enn at vi støtter Nederland. Men det betyr altså ikke, bare så en er klar over det, at ikke vi også kan ha andre innvendinger i vår vurdering av direktivet, og det er det altså flere av oss som har. Derfor er ikke domstolsavgjørelsen det eneste som avgjør hvorvidt vi bør motsette oss at dette implementeres i Norge.

Når det gjelder ryddig linje i forhold til EU, er jeg enig i at det er viktig, men det er jo ikke bare det nå å utelukke veto som er den eneste ryddige linje i forhold til EU. Selvsagt hadde det vært fullt mulig i forhold til EU å holde muligheten for et veto fortsatt åpen. Det blir mange, mange måneder til dette eventuelt skal implementeres i Norge. Det er klart at vi har ingen plikt til nå å varsle at vi ikke vil nedlegge veto. Det ville vært like ryddig i forhold til EU å holde den muligheten åpen. Men jeg har ikke anbefalt at vi nå skulle varsle et veto. Det ser jeg også problemene med å gjøre, men det Regjeringen har gjort, er jo det motsatte, nemlig å utelukke veto. En kunne som sagt ha holdt den muligheten åpen og etter mitt skjønn da hatt større tyngde i støtten til Nederland. Men dette er vi uenige om, og den debatten får vi føre i andre fora.

Johan J. Jakobsen (Sp): Bare et veldig kort spørsmål til utenriksministeren: Ønsker utenriksministeren at Nederland skal vinne fram i sin sak slik at dette direktivet faller bort, eller er det snakk om en avklaring? Og hvis det er snakk om en avklaring, vil ikke da saken få en avklaring uansett om Norge sender et støttebrev?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Vi ønsker at denne saken skal få sin avgjørelse, og vi regnet med at det var derfor den forrige regjeringen intervenerte overfor EF-domstolen. Hvis den mente at EF-domstolens avgjørelse ikke ville ha noen betydning, kunne en allerede ha sagt da at man gikk for veto. Hvis regjeringen da mente at dette direktivet er i strid med f.eks. FNs biodiversitetskonvensjon, burde den allerede da ha sagt at her er det motstrid, vi kan ikke godta direktivet. Men jeg oppfattet at Regjeringen valgte en annen måte, nemlig å få avklart om det er tilfellet overfor EF-domstolen, og jeg vil også minne om at det faktisk i direktivet står i artikkel 1, at FN-konvensjonen har forrang. Så det er avklart i direktivets tekst at det ikke er motstrid mellom

det og Biodiversitetskonvensjonen. Men så har det altså vært reist tvil om det, og derfor ble dette da sendt til EF-domstolen. Men hvis man ikke mente at det skulle ha noen betydning, er jeg enig i at da burde man nedlegge veto. Hvis påstanden var, og man allerede hadde avgjort for seg selv, at her var det ingen motstrid, vel, så er det greit, men det oppfattet ikke jeg var regjeringens linje.

Lederen: Jeg har også et kort spørsmål ut fra det som utenriksministeren nå sier. Jeg går ut fra at når Regjeringen støtter Nederlands intervensjon for EF-domstolen, er det fordi en ønsker at de skal få medhold i EF-domstolen. Det kan da fremtvinge et nytt direktiv som eventuelt tar bort de problematiske sider som er påpekt fra Nederlands side, og som Norge har støttet. Jeg går ut fra at det er den norske posisjonen, og vil gjerne ha det bekreftet.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Jeg beklager at debatten må forlenges litt også i dette forum, men siden utenriksministeren stadig vekk trekker inn den forrige regjering, må jeg bare klargjøre lite grann. Selvsagt er ikke avgjørelsen i EU-domstolen uten betydning. Den forrige regjering hadde faktisk, som det har framgått av den offentlige debatt, sterke innvendinger mot dette direktivet, og så det slik at en ved å støtte Nederlands anliggende i denne saken ikke bare skulle få en avklaring, men en kunne kanskje få stoppet direktivet i domstolen, og det var jo den mest effektive måten å hindre at det også skulle implementeres i Norge selvsagt, for når det stoppet i EU, er det ikke aktuelt å implementere det i andre EØS-land. Det var ikke bare en sånn passiv oversendelse at det er hyggelig hvis dere finner en avklaring på dette, det var selvsagt en støtte til Nederlands anliggende, og det er jo det Jakobsen spør om: Støtter den nåværende regjering Nederlands anliggende, eller er det bare et ønske om å få en avklaring? Av det utenriksministeren sier nå, virker det jo nesten som om han helst håper at domstolen skal si at det ikke er ugyldig – han mener jo at vi allerede har avklart forholdet til FNs konvensjon med artikkel 1. Jeg tror dessverre ikke det er så enkelt. Men spørsmålet er: Støtter den nåværende regjering Nederlands anliggende, eller støtter den bare ønsket om å få en avklaring? Det er viktig. Fra vår side var det å støtte Nederlands anliggende.

I tillegg har vi selvsagt andre argumenter mot dette direktivet. Derfor mener vi at det ikke var riktig å utelukke veto,

men det betyr ikke det samme som at vi nå har sagt at en skal nedlegge veto hvis en kan unngå implementering på annen måte.

Carl I. Hagen (Frp): Det er akkurat det samme anliggende jeg har. Jeg har tenkt å prøve å formulere et spørsmål som kan besvares med ja eller nei, for det virker av og til som om det kan være nødvendig. Ønsker og håper Norges nåværende regjering at Nederland skal vinne den saken landet har reist for EF-domstolen?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Da må man ha klart for seg hva Nederlands intervensjon overfor EF-domstolen går på. Den går på om dette direktivet er gyldig, altså spørsmålet om det har noe med harmonisering av lovverket å gjøre eller ikke. I den forbindelse har Norge reist et spørsmål som går på Biodiversitetskonvensjonen, så man må ikke blande sammen disse tingene helt og totalt. Nederlands intervensjon går på et mye bredere spørsmål. Vi har i den forbindelse tatt opp spørsmålet om forholdet til Biodiversitetskonvensjonen, men jeg sa jo i mitt innlegg:

”Det er etter vårt syn ikke direkte motstrid mellom patentdirektivet og forpliktelsene i Biodiversitetskonvensjonen slik det i flere sammenhenger har blitt hevdet. Innlegget” – altså innlegget som den forrige regjeringen gav – ”peker imidlertid på forhold ved Biodiversitetskonvensjonen som domstolen bør være oppmerksom på ved avgjørelsen av ugyldighetsspørsmålet”.

- Kan jeg gjenta det:

”Innlegget peker imidlertid på forhold ved Biodiversitetskonvensjonen som domstolen bør være oppmerksom på ved avgjørelsen av ugyldighetsspørsmålet”.

Jeg trodde at når man ber om en avgjørelse i EF-domstolen, vil man respektere den avgjørelsen, ellers hadde det ikke noen hensikt å be om at den saken kommer dit. Slik er det jo også overfor alminnelig norsk rett her, at hvis man ber om en domstolsavgjørelse, respekterer man den avgjørelsen.

Carl I. Hagen (Frp): Man får ikke noen sak for domstolen om man stiller spørsmål. Det eneste som kan gjøres, er at Stortinget kan spørre Høyesterett om forståelse av Grunnloven. Det man gjør overfor en domstol, er å gå til et søksmål. Så vidt jeg har oppfattet, har Nederlands søksmål vært at det foreliggende direktiv er ugyldig., Påstanden er at domstolen skal kjenne det ugyldig. Og da gjentar jeg mitt spørsmål: Ønsker og håper Norges nåværende regjering at Nederland skal vinne den saken landet har reist for EU-domstolen, om å erklære det foreliggende patentdirektiv for ugyldig?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg kan bare svare at vi håper at EF-domstolen kommer med en klar avgjørelse, og det er grunnen til at Norge intervenerte. I den forbindelse reiste man et moment som altså kunne være et moment i den saken. Jeg har sagt hvordan vi ser på det, og så vil man få en avgjørelse om det i EF-domstolen.

Johan J. Jakobsen (Sp): Hvis det er dette med en avgjørelse som er det helt sentrale, er det neste spørsmål: Finnes det eksempler på at saker som er reist for EF-domstolen, aldri har blitt avklart? Hvilken risiko ser den nåværende regjering for at en sak som er reist for EF-domstolen, ikke skal få en avklaring?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jeg tror ikke jeg vil svare på det før jeg ser dommen. Vi må vel regne med at det når saken er reist, vil bli en klar avgjørelse. Vår oppfatning er at når vi har bedt om en avgjørelse, bør vi respektere den avgjørelsen.

Lederen: Det var det.

S a k n r . 3

Eventuelt

Lederen: Det gjenstår to spørsmål, fra Carl I. Hagen. Det var spørsmål om implementering av EØS-avtalen, og om hvorfor regjeringsrepresentanter ikke var til stede på et EFTA-møte.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg vil gjerne bare få rette en anmodning, som jeg også gjorde i salen, til Regjeringen om at når det kommer direktiver som i utgangspunktet er relativt uproblematisk, at de ikke blir liggende i Regjeringen to-tre måneder før de kommer til Stortinget. ESA lager nå en statistikk for alle landene over hvor raske de er, og vi ligger blant de siste, på grunn av byråkratisk sommel. Det kan godt være det er regjeringsapparatet, men det kan også være, som det har skjedd, i Stortinget. Det får vi ordne opp i Stortinget og se på her, men bare en anmodning til Regjeringen om at vi kan krabbe oppover på statistikken slik at vi EFTA-parlamentarikere sliper å være flauere når vi møter de andre, når vi vet at det er unødvendig.

Det andre er: I går var vi flauere. Det er 40-årsjubileum for EFTA i dag, og det var møte med alle EFTA-ministrene i EFTA-landene og konsultativ komite og massevis av folk i Zürich, men det var ingen norsk statsråd. Jeg fikk spørsmål over kaffekoppen: Var det ikke slik at den nye regjeringen skulle ha en veldig aktiv Europa-politikk og liksom være til stede i viktige sammenhenger? Når det gjelder Europa-politikken og EØS, er det faktisk noen EFTA-land som er våre partnere, og de hevet i hvert fall øyenbrynene over at man ikke hadde greid å sende en statsråd fra Norge. Så det kunne være artig å vite: Hvorfor i all verden hadde vi ikke en statsråd på plass?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Når det gjelder det første spørsmålet, er vi helt på linje, og dette behandlet vi på den første Europa-konferansen Regjeringen hadde, og vi har gått ut til alle departementene og bedt dem påskynde prosessen, for det er helt klart at vi har falt ned i løpet av en periode fra sjuendeplass når det gjelder den såkalte resultattavla, til trettendeplass nå, og det må vi prøve å få gjort noe med.

Når det gjelder spørsmålet om EFTAs ministerrådsmøte, ligger det nå under Nærings- og handelsdepartementet. Jeg kan ikke svare på det, men jeg skal undersøke den saken.

Lederen: Er det flere som ber om ordet?

Johan J. Jakobsen (Sp): Bare formelt: Jeg går ut fra at utenriksministeren overfor pressen – det er vel stor interesse for det – vil gi de samme opplysninger og fakta som han har gitt komiteen? Det har litt sammenheng med hvordan vi andre skal kommentere saken.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Hva tenker Jakobsen på da?

Johan J. Jakobsen (Sp): Jeg tenker på den redegjørelsen.

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Jo, det er klart.

Johan J. Jakobsen (Sp): Så det ikke er noen tvil om det?

Utenriksminister Thorbjørn Jagland: Nei.

Lederen: Greit. Da er dette møtet hevet.

Møtet hevet kl. 17.15.